

addig, még él, hanem e jog illeti örököseit vagy a jogának megvevőit halála után, még egész 50 esztendeig. A jogi eljárás érvényességére elégséges, ha az engedelem nélkül lemásolt műnek vagy rajznak az eredetije közvetlenül a törvényes eljárás megindítása előtt mutattatik be a törvényszéknek.

Ez egy nagy horderejű és épp oly fontos mint üdvös intézkedés. Nem kell a művészi iparosnak alkotására semmiféle szabadalmat kérni; nem kell azt előzőleg deponálni, bemutatni, hosszadalmasan leírni, érette mindenféle taksákat fizetni stb. Az eredetinek a fölmutatásának és keletkezésének igazolásával elégséges fegyver van a kezében arra, hogy minden jogosulatlan másolást vagy utánzást üldözhesen. A francia iparművészek hálásak lehetnek ezen intézkedésért bölcs törvényhozásuknak. Ennek hiányával a művészi iparosok lépten-nyomon a legarcátlanabb szellemi meglopásoknak voltak kitéve, mert hisz csak nem deponálhatták le a törvényszéknél minden tintatartó-, kés-, pénztárca-, ornemens-modelljüket. Most aztán meglesznek védve és ízlésüknek, tudásuknak, művészetüknek hasznát is fogják látni. E törvény az 1894-ben tartott művészi iparosok kongresszusán hozott határozatoknak és előterjesztésnek volt a gyümölcse.

DULES DALOU a kiváló szobrászművész meghalt. Halálával a francia szobrászművészetet nagy veszteség érte, mert Dalou a legkiválóbbak egyike volt, a ki vésőjével a modern francia művészetnek mindig és mindenütt babért szerzett.

PACCA TÖRVÉNY. Rómából jön a hír, hogy az ismert Pacca-féle ediktum ismét egy római hercegnek okozott bajt. 1899-ben Luigi Barberini herceg a híres Barberini gyűjteményből egy ezüstműből és elefántcsontból készült vázát és egy konszularis diptichont Rómában eladott s e tárgyak most a párisi Louvre-ban vannak. Ennek folytán úgy a herceget, valamint a közvetítő és segédkezet nyújtott régiségkereskedőket pörbe fogták, mivel épen a Pacca-féle törvény tiltja a műtárgyaknak külföldre való eladását. A pör kimenetelét érdeklél várják mindenfelé.

Ezzel kapcsolatban fölemlítjük, hogy a berni kormány is egy a berni kanton műemlékeinek és okmányainak fenntartását és megvédését célzó törvényt alkotott,

a mely úgy mint az olasz Pacca-féle, a műtárgyaknak külföldre való eladását és kivitelét akadályozza meg; de mégis azzal a különbséggel, hogy a svájci törvény csak a közérdekű műtárgyakra és okmányokra vonatkozik.

SZAKIRODALOM.

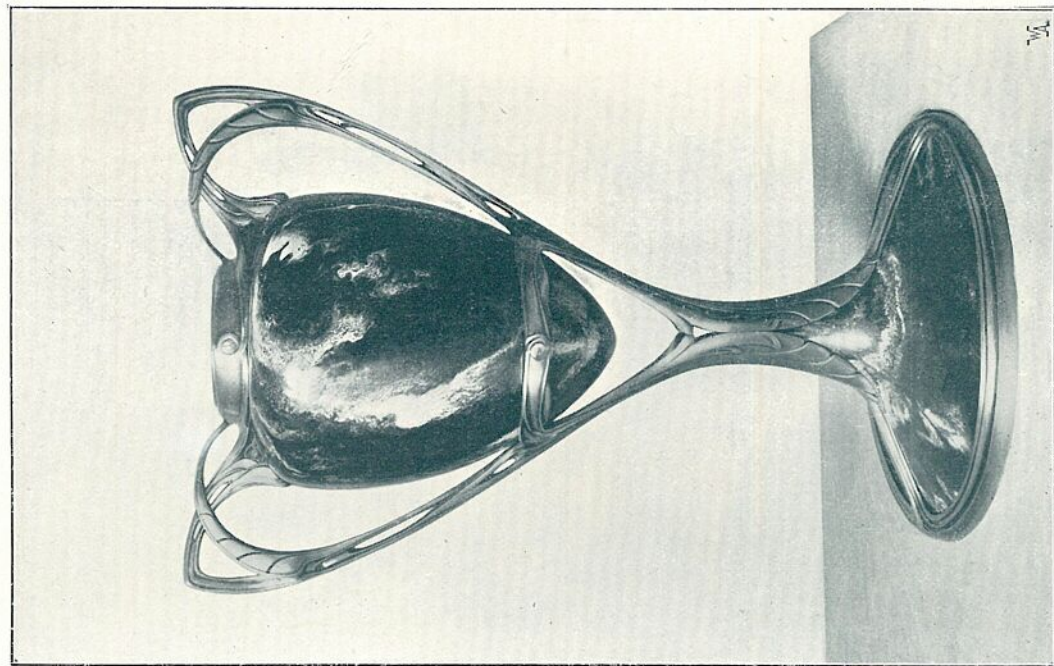
PUSZTAI FERENC, NYOMDÁSZATI ENCIKLOPÉDIA; az összes grafikai tudományok ismerettára. Budapest, Pallas, 1901. 8° 595 oldal.

Pusztai F., a ki a magyar nyomdászati szakirodalom terén ismert nevű író, a nyomdászatnak és rokon szakmáinak körébe vágó ismereteket feldolgozta és lexikon-formában kiadta. Könyve több tekintetben figyelmet érdemel. Mint magyar szakember a dolgot két szempontból tárgyalja. A terjedelem és szakszerűség szempontjából elismerést érdemel, hogy magát a nyomdászatot a vele vonatkozásban álló rokon szakmákkal, mestersegekkel, eljárásokkal és ismeretekkel bővítette s így könyvének érdekét általánosabbá tette és ezzel is emelte; de mégis túlságba nem esett, a mikor a nagy terjedelmű anyagot könyve céljának megfelelő határok között tudta tartani. Igen célszerű volt, hogy szerző a lexikális alakot választotta; mert ugyanis oly könyvet akart írni, a melyben a nyomdász hivatása közben tájékozást találhat és rövid foglatban gyors felvilágosítást kaphat; erre pedig a lexikális forma a legalkalmasabb. Úgy a nyomdász, valamint a grafikai sokszorosító iparágak bármelyikével foglalkozó, sőt a műkedvelő is a könyvet csak haszonnal forgathatja.

A másik szempont — amelyet szintén kiemelendőnek tartunk — a magyarság szempontja. Szerzőt a könyve megírásánál, és ez különös dicséretére legyen mondva, a magyar szempont, a magyar szükséglet vezette. Könyvét már azért is minden más e fajta külföldi könyv fölé helyezzük. Ahol csak alkalom volt — pedig ugyancsak volt — ott a magyarság ki van emelve, és sehol sincs elkerülve vagy mellőzve. Külön érdeme még Pusztainak a könyve végén összeállított mester-szótár. Ebben a nyomdászatnak és a grafikanak minden fontosabb szakkifejezése

FALI SZÖNYEG.
 VASZARY JÁNOS RAJZA UTÁN
 KÉSZITETTE KOVÁLSZKY SAROLTA.
 N.-ELEMÉR.

ZOMÁNCOS VÁZA EZÜST FOGLALATTAL.
 RAPOPORT JAKABTÓL.

Turini kiállítás.

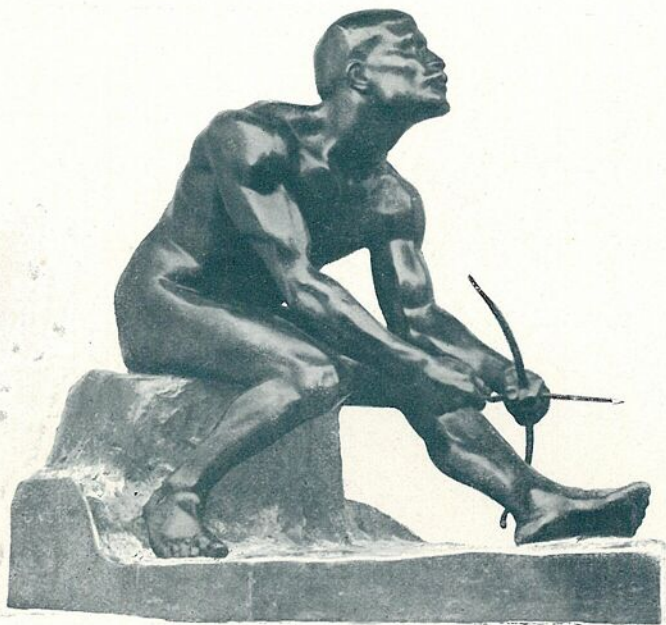

A MŰVÉSZ NEJE.
BRONZÖNTVÉNY.
TELCS EDÉTŐL.

PÁDUAI SZT.-ANTAL.
SZINES TERRACOTTA.
TELCS EDÉTŐL.

Turini kiállítás.

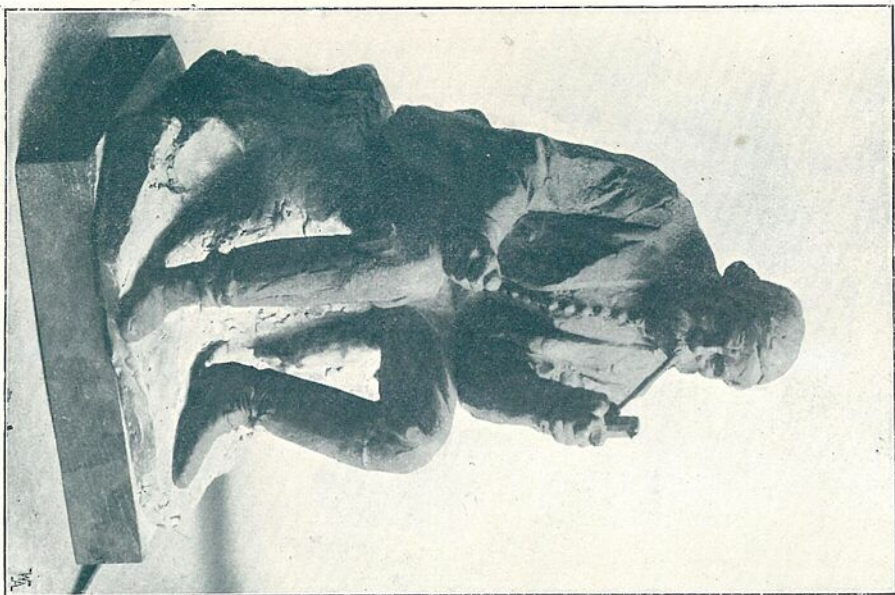

IJÁSZ, MEFISZTÓ,
ÖKÖRFEJES VÁZA, BRONZBÓL.
KALMÁR ELZÁTÓL.

FAUN-FEJES VÁZA, BRONZ.
TELCS EDÉTÓL.

Turini kiállítás.

ISTVAN BACSI.
TERRAKOTTA.
DAMKO JÓZSEFTŐL.

OLASZ LEÁNY.
BRONZÖNTVENY.
TELOS EDÉTŐL.

Turini kiállítás.

megvan magyarul. Hogy ez mit tesz, azt azok ítélik meg legjobban, akik tudják, hogy nyelvünknek ez a része mind- eddig mennyire parlagon hever. Hogy ezzel a mesterszótárral Pusztai a magyar nyelvnek nagy szolgálatot tett, azt itt nyomtatékkal emeljük ki. Amit ő itt eme csak három ívre terjedő munkájában egy- maga közzétesz, az becsületére válnék egy akadémiai bizottságnak is; persze azzal a hozzáadással, hogy munkájában őt nemcsak nyelvészeti magyar érzeke, hanem szakismerete is segítette. Pusztai Ferencnek ezt a könyvét minden a szakma iránt és minden a magyar nyelv iránt is érdeklődőnek a legmelegebben figyel- mébe ajánljuk. *Csízik Gyula.*

LES ARTS. Egy újabb művészeti havi folyóiratra hívjuk fel ezút- tal olvasóink figyelmét. Folyó évi február óta jelenik meg nagy 4° alakban Párisban és címe „*Les arts*“. Kiadója Goupil és társa utódai. Ára egy évre 22, a külföld számára 28 frank.

Oly folyóirat ez, a mely kizárólag a múzeumokat, gyűjteményeket és kiállítá- sásokat szolgálja; és pedig úgy, hogy a művészetnek ama képviselőit, alkotá- sait közli és ismerteti, a melyek nem ismerve, vagy legalább a világ szeme elől múzeumokban és gyűjteményeknek nevezett kincseskamrákban vannak össze- halmozva. Egyrészt szolgálja tehát — és ez a sok „új“ folyóirat áradata között különösen figyelmet érdemel — a régi művészetet; azonban a kiállításokat és azok ügyét tárgyaló részét kiterjeszti a legújabb időkig. A megjelent három füze- tet átlapozva fellelékzik az ember, hogy modern művészeti folyóiratban végre egyszer már mást is lát, mint a már őt-hat helyen látott és keresettségében többnyire ultra modern és sokszor ismét- lődő, de gyakran kétes értékű holmit. Ily körülmények között a *Les arts* jóté- konyság számba menő művészeti kiad- ványnak mondható.

Már külső megjelenésével is figye- lemre méltó — egyenesen elegáns; tartal- mas szövege pedig nagy mértékben vonzó és értékes. Az első számban egy a műtárgyról szóló rövid bevezető cikk után a Rothschild Alfréd-féle gyűjteményt kezdi ismertetni és abból a jó papiroson pompásan érvényesülő autotipikus illusz- trációkat közöl Paul Villars. Egy másik cikk a párisi Louvre-ről szól. Utána a ti- zennyolcadik századi francia bútorzatról is ebben az idegen gyűjteményekről kezd

írni E. Molinier. A következő „*Les ori- gines de l'art moderne*“ cikksorozatát Eug. Delacroix-val kezdi meg M. Hamel, és folytatja Cazin-ről Thiébault-Sisson. Ezután a „*Renaissance des arts déco- ratifs*“ cikkben Roger Marx a modern művészetfordulatról ír; mindmegannyi cikk szép és számos illusztrációval. A fü- zetet egy „*Petit Courrir des arts*“ és egy „*Chronique des Ventes*“ zárja be.

A második füzetben I. Constable-ről M. Hamel, egy másik — Adolphe — Rothschild-féle gyűjteményről G. Migeon, az Alfréd Rothschild gyűjtemény ismer- tetését folytatja P. Villars, a francia bútorzatról szintén folytatólag E. Moli- nier ír; továbbá Falguière-nek néhány kevésbé ismert munkáját Rambosson mutatja be. Végül van a „*Tribuna des arts*“ rovat és a „*Courrir des arts*“, egy *Courrir d'Italie* és több apróság.

A harmadik füzetben Louis Dávidról F. Masson, középkori elefántcsont könyv- táblákról H. Bouchet, az M. H. Rouart- féle gyűjteményről Ars. Alexandre ír; a tizennyolcadik század francia diszítő mű- vészetéről M. Demaison, a Villa Borghese- ről Gerspach értekeznek. A végén ismét a „*Courrir des arts*“, egy „*Courrir de Londres*“ és a „*Courrir des Ventes*“ következnek. Az illusztrációk, mint a má- sodik füzetben, itt is szépek, érdekesek és jók; és kitűnnek egyszersmind nagy méretükkel is.

Folyóiratunk jellege tehát, a mint a tartalomról kitűnik, vegyes, azaz olyan, hogy a szakember épen úgy használhatja, mint a nem szakember műkedvelő; élvezni mind a kettő élvezheti; szövegét jó, sőt kiváló írók szolgáltatják, képei pedig egytől-egyig becsesek. Így a többi között a Gainsborough-féle arcképek, a Delacroix és David-féle képek, a Con- stable és Cazin tájképei, egy pár Boucher, néhány olasz reneszánsz kép, a közép- kori elefántcsont könyvtáblák, a francia bútorok, a modern műipari tárgyak, a Falguière szobormintái és sok egyéb más valóságos képmúzeum, a melyre akár ily formában is — s ezt ismétel- jük — épen nekünk, a modernitással agyonstromoltaknak fölötte nagy szük- ségünk van, s pedig főleg azért, hogy időről-időre emlékeztetessünk arra, a mit ma majd hogy letagadnak, vagy kiszorítanak ha lehetne a világból: a régi, igazi hamisítatlan művészetre. Csak keressék elő a magángyűjteményekből, múzeumokból és közöljék, tegyék leg- alább képből közkinccsé ily előkelő

HIVATALOS TUDÓSÍTÁSOK

formában és módon, a miről, hogy ezt szintén kiemeljük, példát vehetnek a folyóirat-kiadók.

Nem akarjuk itt ezt a témát kifejteni; hanem annyit mégis megengedünk magunknak, hogy kijelentsük, hogy úgy a külsőt mint a belsőt, a szöveg szellemét és az illusztrációs rész mikéntjét illetőleg is a francia finom ízlés e kiadványban jelentékenyen érvényre jut. Ajánljuk tisztelt olvasóink figyelmébe.

Cs. Gy.

HIVATALOS TUDÓSÍTÁSOK.

 ÁNG LAJOS DR. ÜDVÖZLÉSE.
A Magyar Iparművészeti Társulat elnöksége a május hó 23-án tartott választmányi ülés határozatának megfelelően üdvözlő iratot intézett az új kereskedelemügyi miniszterhez, a mely a következőképpen szól:

„A párisi világkiállítás eredménye nyomán a m. kir. kereskedelemügyi miniszterium iparpártolási akcióját az iparművészetre is rendszeresen kiterjesztette abban a helyes meggyőződésben, hogy a különösen hazánkra nézve rendkívüli fontossággal bíró kisiparos-osztály élet-s versenyképessége, tehát létele főleg attól függ, ha oly iparágak művelésére adja magát, melyekben eltérőleg a gyári termeléstől, az iparos egyéni tudása, képessége és ízlése munkáinak értékére hathatós befolyással van, vagyis melyek az iparművészet keretébe belenyúlnak. Ezóta társulatunk abba a szerencsés helyzetbe jutott, hogy a kereskedelemügyi miniszterium a kitűzött feladatok teljesítésénél jelentékeny anyagi eszközök engedélyezése mellett munkatársául fogadta, mely megtisztelő bizalomnak nagy lelkesedéssel és szerényselenség nélkül mondhatjuk, sikeresen törekedett megfelelni. Ennél a szorosabb összeköttetésnél fogva az alulírt választmány kedves kötelességet teljesít, midőn Nagyméltóságodat, hálásan megemlékezve a hazai közgazdaság terén már eddig szerzett hervadhatatlan érdemeiről, a kereskedelemügyi miniszterium élén őszintén, mély tisztelettel és teljes bizalommal üdvözlö, egyszeremind az általa képviselt iparművészeti társulatnak, valamint annak körében egyesült szakérőknek szolgálatait Nagyméltóságodnak készséggel felajánlja.“

 FELHÍVÁS. A karácsonyi kiállítás rendező-bizottsága május hó első napjaiban a következő felhívást tette közzé:

Mint az előző években, úgy az idén is, társulatunk karácsonyi kiállítást rendez, hogy azon a hazai iparművészetnek fejlődését a magyar közönségnek bemutassa s hogy művészi iparosainknak alkalmat adjon kiválóbb munkáiknak értékesítésére.

Fölhívásunkat már most közrebocsátjuk, hogy művészeink és művészi iparosaink a kiállításra kellő időben készülhessenek s azon minél nagyobb számban résztvegyenek. Kiállítóink buzdítására szolgálnak a kiállítás alkalmából kitűzött díjak, nevezetesen:

a) a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter által alapított állami nagy arany érem, a mely kompozíció és kivitel tekintetében feltétlen becsú műipari termékekért ítélhető oda. (Az erre vonatkozó részletes szabályzat olvasható a Magyar Iparművészet 1898. évfolyamának 412-ik lapján);

b) a kereskedelemügyi m. kir. miniszter 2000 (kétezer) koronás nagy díja, melyet kizárólagosan iparosok nyerhetnek el, kiváló műipari munkáikért, tekintet nélkül arra, vajjon a saját, vagy mások tervei után dolgoztak-e. Elengedhetetlen feltétel azonban az, hogy az illető iparos maga és segédei magyar állampolgárok, és a felhasznált anyagok, a mennyiben azok itthon megszerezhetők, hazaiak legyenek;

c) a kereskedelemügyi m. kir. miniszternek állami érme, a mely több példányban odaitélhető, s a melyre nézve különben a b) pontban foglaltak irányadók.

Megjegyezzük, hogy a kereskedelemügyi miniszter nagy díját és érmét a választmány tagjaiból alakított héttagú jurynek javaslata alapján adományozza a miniszter.

E kitüntetések mellett nagyobb arányú vásárlásokról is biztosíthatjuk kiállítóinkat. Ő Felsége a király részéről ugyanis, úgy mint az az előző években is történt, nagyobb összegű vételek várhatók, továbbá a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr a múzeumok számára jelentékenyebb beszerzéseket fog tenni, társulatunk pedig már is 2000 koronát irányzott elő a tagjai között rendezendő sorsjáték nyereményeinek megvásárlására.

A társulat különös súlyt helyez arra, hogy a kiállításra kerülő munkák eredeti jó tervrajzok után készüljenek, hogy azok a jelenkor ízlésének megfelelőek legyenek.